

237. Imre bulcsi apát Livius-kódexe. XV. század 2. fele.
Bécs, Nationalbibliothek. Cod. lat. 18.

qualit' sc'i sunt d' foro
 ecclie. et p'uilegia clei
 calia sortiti sunt. Or q;
 caueant ne p'te suas e
 culinis illa p'dat. Et q;
 hitu honesto. bonis q;
 moribus ac opib' deo
 place' studeat. ¶ Beq't
 de septem ordinibus
 ecclesiasticis. Cap. iii.

¶ Septem ordinibus
 ecclesiasticis dicitur pre
 mittim'. Q' no' sacri &
 minores ordines sunt
 quatuor. videlicet. Ho
 stiaris. Lectorat'. Ex
 orat' status. & Acclitatus.
 ¶ Et no'ndu'. Q' o'nes
 ordines dari debent &
 distribui cora' altari. Et
 ordinandi debent prius

pxta sua cofiti. q' o'die;
 recipiat. In collacoe
 aut cuiuslib; ordinis
 pontifex ordinandis. i
 eius p'ntia constitut' de
 bet p'te simplices p'dice
 que ordine suscepturi
 sunt. ¶ Item debet pa
 lam int'dice. ne quisq;
 ad susceptio'ne illius o'
 dinis. se furtiue inge
 reret p'sumat. prout ia
 dicitur. ¶ Itē dato q'
 sub; ord. ne. debet o'din
 tos monere et instruere
 qualite' debeant uiuere
 et d'no in suscepto o'di
 ne ministrare. et o'di
 ad officiu' ip'm noscat
 ptuie. ¶ Item o's o'di
 nandi debent se deuote
 cu' t'osum et hitu con
 uenientibus. i. cu' para
 metis. ordini que sus
 cepturi sunt. congruen
 tibus. cora' ordinacoe
 p'ntare. ¶ Ordinati at
 no' debent cito receder'
 si exierint b'ndiccone.
 ep'ale & sine missa. ¶ It

In nomine dñi sñ
mi et eterni dei
in abū ē. Incavit vō
tificale. scđm nouū o
dine scē Romāe ecclē.
compositū p̄ sc̄issimū
p̄rem dñm Iohannē
p̄m xxii. Av̄m vi.

Ontatēx pueros i fco
te ebriuinare nolens
iatus cū amictu. Sto
la plumali. albi colo
ris. et mitra. Oremitt
ad monicōnē. prout
dicetur in t̄ d̄ uisitā
dis iurebus. Deinde
soto v̄nis et t̄so v̄lli
et dextre manus. Lō
finandis genua flec
tentib. et iunctis āte
v̄nis manib. dicit

Spiritus sanctus
supueniat i uos
et uirtus altissimi cus
todiat uos a r̄tis.
Amen. Deinde dicit. v̄.
Nouitorū n̄m i no
mie dñi. Qui fecit
celum et terram. R̄. Dñe
exaudi orōnē meā. R̄.
Et clamor meus ad te
ueniat. Dñs ult̄. R̄.
Et cū sp̄u tuo. Orem̄.
Et tunc eleuatis et ex
tensis manibus sicut
confinandos. d̄t̄ hanc
Orcus. s. orōnem.
Deus. qui regena
re dignatus es hos fa
mulos tuos. et famu
las tuas. ex aqua et sp̄
sco. Quo; dedisti eis i
missionē dñi p̄corū.
emitte in eos septisōmē
sp̄m tuū. p̄clitū de celis.
R̄. Amē. Sp̄m sapie et
intellectus. R̄. Amē. Spi
ritū consiliū et fortitudi
nis. R̄. Amē. Sp̄m sc̄ie
et pietatis. R̄. Amen. Et
imple eos sp̄u timōis

In purificatione

Lumina quae domine popu-
li tui: et splendore gre-
tue cor eius semper accende: ut
salvatores suum incessanter
agnoscat: et veraciter apphe-
dat: christum dominum nostrum. *Chorato-*

res in reversione incipiant: Ad
chorus vatum. vel. Viri mundi. Cum p-
nenerint ad chorum sacerdos
dicit. Responsu accepit symeon
a spiritu sancto: se non visurum. Oratio.

Quod quod domine populo tuo inui-
olabile fidei firmitate:
ut qui unigenitum tuum in tua
tecum gloria sempiternum: in ve-
ritate nostri corporis nati de matre
virgine confitent: et a presenti-
bus liberent aduersis: et ma-
suris gaudiis inserant: Per.

Tunc sequit an. Cum induceret.
ps. Benedictus deo. Responsu
accepit symeon a spiritu sancto: non visu-
rum se mortem nisi videret christum dominum.

Perfice in nobis *Oratio.*
Domine quae gratiam tuam: quae iusti-
symeonis expectatione imple-
sti: ut sicut ille priusquam christum
dominum videre mereret mortem
non vidit: ita et nos vitam ob-
neamus eternam: Per eundem.

Ad missam. Introitus.

Suscipimus de-
serico: diam tuam in me-
dio templi tui: sicut in no-
men tuum deus: ita et
laus tua in fines ter-
re: iustitia plena est
dextera tua. *ps. Magnus dominus et lau-*

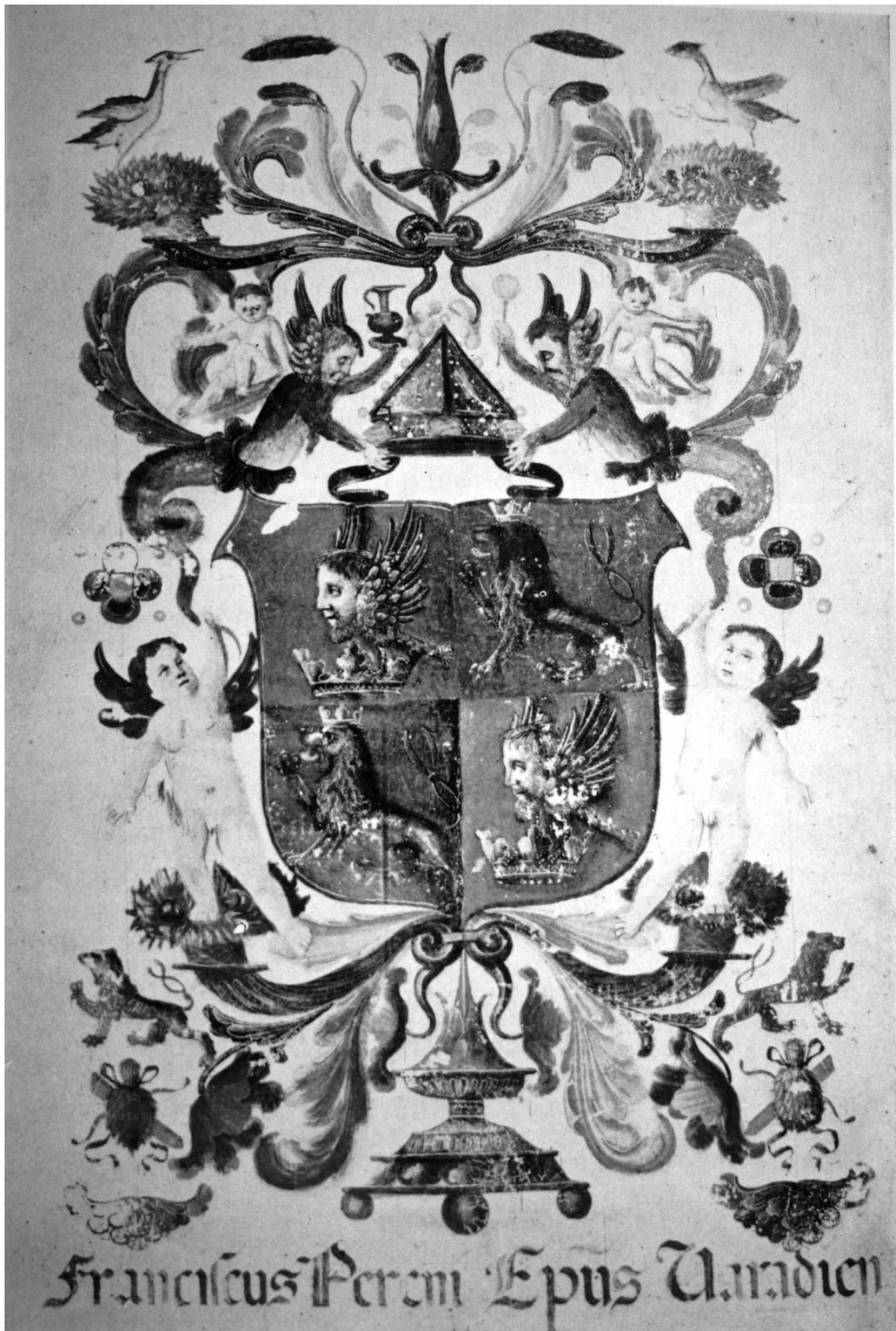
dabilis nimis in civitate dei nostri in

Quod omnipotes sempiternus
deus: maiestatem tuam supplices
exoramus: ut sicut unigenitum
filius tuus hodierna die cum
nostre carnis substantia in tem-
plo est presentatus: ita nos fa-
cias purificatis tibi mentibus
presentari: Per eundem dominum.

1. cor. malechie prophete. ca. iij.

Ecce dicit dominus deus: Ecce
ego mitto angelum meum:
qui preparabit viam ante faciem
meam. Et statim veniet ad tem-
plum sanctum suum dominato: quem
vos queritis: et angelus testa-
menti quem vos vultis. Ecce ve-
nit dicit dominus exercituum. Et quae
poterit cogitare die adventus
eius: Et quis stabit ad vide-
dum eum: ipse enim quasi ignis con-
flans: et quasi herba fullonii.
Et sedebit flans et emundans
argentum: et purgabit filios leui
et colabit eos quasi aurum et quasi
argentum: et erunt domino offeren-
tes sacrificia in iustitia. Et pla-
cebit domino sacrificium iuda et
hierusalem sicut dies seculi: et sicut
annus antiquus: Dicit dominus opus.

1. ad. Suscepimus deus miseri-
cordiam tuam in medio templi tui: sicut in
nomine tuum deus: ita et laus tua in fines
terre. Sicut audiuimus ita et vidi-
mus in civitate dei nostri in monte
sancto eius. Alleluia. Adorabo ad
templum sanctum tuum et confitebor nomini tuo

241. Perényi Ferenc váradi püspök missialéja (a címlap versoja). 1522 körül.
Győr, a papnövelde könyvtára.

ultus noster. Propter hoc
 ecce dies venient dicit domi-
 nus: et non dicent ultra: viuit
 dñs qui edurit filios israel de
 terra egypti: sed viuit domi-
 nus q edurit et addurit semē
 domus israel de terra a qui-
 lonis: et de cunctis terris ad
 quas eiecerā eos illuc. Et ha-
 bitabūt in terra sua: Dicit do-
 minus omnipotens. **Oratio.** Libe-
 rastinos dñe et affligentibus nos: et
 eos qui nos oderunt cōfudisti. In
 deo laudabimur tota die: et nomini
 tuo confitebimur in secula. **Alla.** Qui
 sanat spiritos corde: et alligat cō-
 tritiones eorum. **Secundum iohannē.**
 Cū ergo subleuasset oculos
 iesus etc. **Require in domini-
 ca Letare.** **Offer.** De profun-
 dis clamaui ad te domine: domine
 exaudi orationem meam. **Secreta**
Ropitius esto dñe sup-
 plicationibus nostris: et
 populi tui oblationibus pre-
 cibusq; susceptis: omnium no-
 strorum corda ad te puertere: vt a
 terrenis cupiditatibus libe-
 ri: ad celestia desideria transe-
 amus: **Per. Con.** Amen dico
 vobis quicquid orātes petitis credite
 q; accipietis et fiet vobis. **Lō plen.**
Quoniam concede nobis domine
 quesumus: vt per hec sa-
 cramenta q; sumpsimus: quicquid
 in nostra mente vitiosum est:
 tue medicatio: nis dono cure-
 tur: **Per dominū.**

Sequuntur festiuitates sancto-
 rum per anni circuli: primo
 in vigilia sancti Andree.

Dominus secus ma-
 re galilee: vidit du-
 os fratres: petrum
 et andream: et voca-
 uit eos dicens: ve-
 nite post me facias
 vos fieri piscatores

hominū. **ps.** Et illi relictis retibus
 et nauis secuti sunt dñm redempto-
 rem.

Quesumus oēs **Oratio.**
Deus: vt beatus andreas
 apłs: tuū p nobis iploret au-
 rilium: vt a nostris reatibus
 absoluti: a cunctis etiam peri-
 culis eruiamur: **Per.** Eodem
 die Saturnini et sociorum eius.

Beatorum martyrum tuorum
 saturnini: crisanti: mau-
 ri: et darie: nobis dñe assiste o-
 vt quos veneramur obsequo:
 pio iugiter experiamur auri-
 lio: **Per.** **Eplā.** **B**enedictio dñi
 super caput iusti. **Require in**
 cōi de apłs. **Grad.** Nimis ho-
 norati sunt amici tui deus: nimis cō-
 foratus est principatus eorum. **Sinu-**
 merabo eos: et super arenā multipli-
 cabunt. **Sequentia scī euāgelij**

In illo tpe: s̄m iohannē. c. i.
Stabat iohānes et et disci-
 pulis eius duo. **Et respiciēs**
 iesum ambulante: dicit: Ecce
 agnus dei. **Et audierūt eum**
 duo discipuli loquente: et se-
 cuti sunt iesū. **Conuersus autē**

242. Perényi Ferenc váradi püspök missialéja. Fol. 134v.
 Győr, a papnövelde könyvtára.

Et ecce elisabeth cognata tua
et ipsa concepit filium in senectute
tua. Et hic mensis est sextus
illi que vocat sterilis: quia non
erit impossibile apud deum omne
verbum. Dixit autem maria: Ecce
ancilla domini. Fiat mihi secundum
verbum tuum. **O**ffer. Huc maria gratia
plena dominus tecum: benedicta tu in mulieribus
et benedictus fructus ventris tui.

Mentibus nostris **Sec.**
Quis domine vere fidei sacramenta
confirmavit qui conceptum
de virgine deum verum et hominem
confitemur: per eius salutiferam
resurrectionis potentiam: ad eternam
mereamur pervenire leticiam
Per eundem. **Com.** Ecce virgo concepit
et pariet filium et vocabitur nomen

eius emanuel. **Comple.**
Gratia tua quis domine mentibus
nostris infunde: ut qui
angelo nuntiante christi filij tui in
carnatione cognovimus: per
passionem eius et crucem: ad resurrectionis
gloriam perducamur.
Per eundem. **Missa de domina nostra**
tempore natalis christi **Introitus.**

Multum tuum deprecabunt
omnes divites plebis adducunt
regi virgines post eas
proxime eius adducunt
tibi in leticia et exultatione. **ps.** Eructavit
cor meus verbum bonum dico ego opera
mea regi.

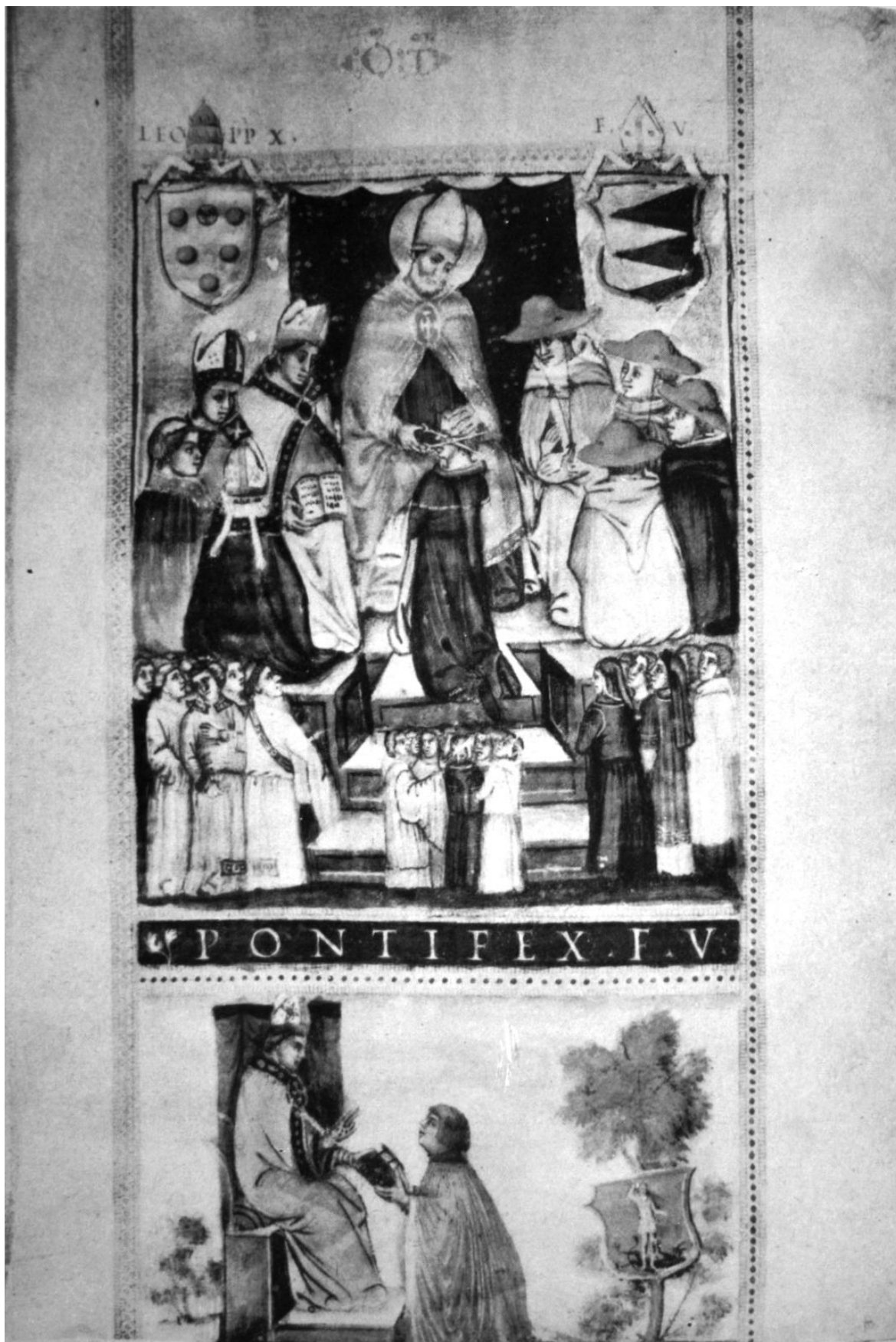
Quis qui salutis eterne **O**ro
ne beate marie virginis

tate secunda humano generi
premia prestitisti: tribue quos ut
ipsam pro nobis intercedere
sentiamus: per quam meruimus
auctorem vite suscipere **Domini**
nomen. **Epistola.** Charissime: Apparuit
benignitas. Require misericordiam
missa natiuitatis christi.

Missa. Diffusa est gratia in labijs
tuis propterea benedixit te deus in eternum. **Ps.**
propter veritatem et mansuetudinem et
iusticiam et deducet te mirabiliter
dextera tua. **Alla.** post partum virgo
inviolata permansisti dei genitricis
intercede pro nobis. **Euangelium.** Pastores
loquebantur. **Requie supra**
in secunda missa natiuitatis christi.

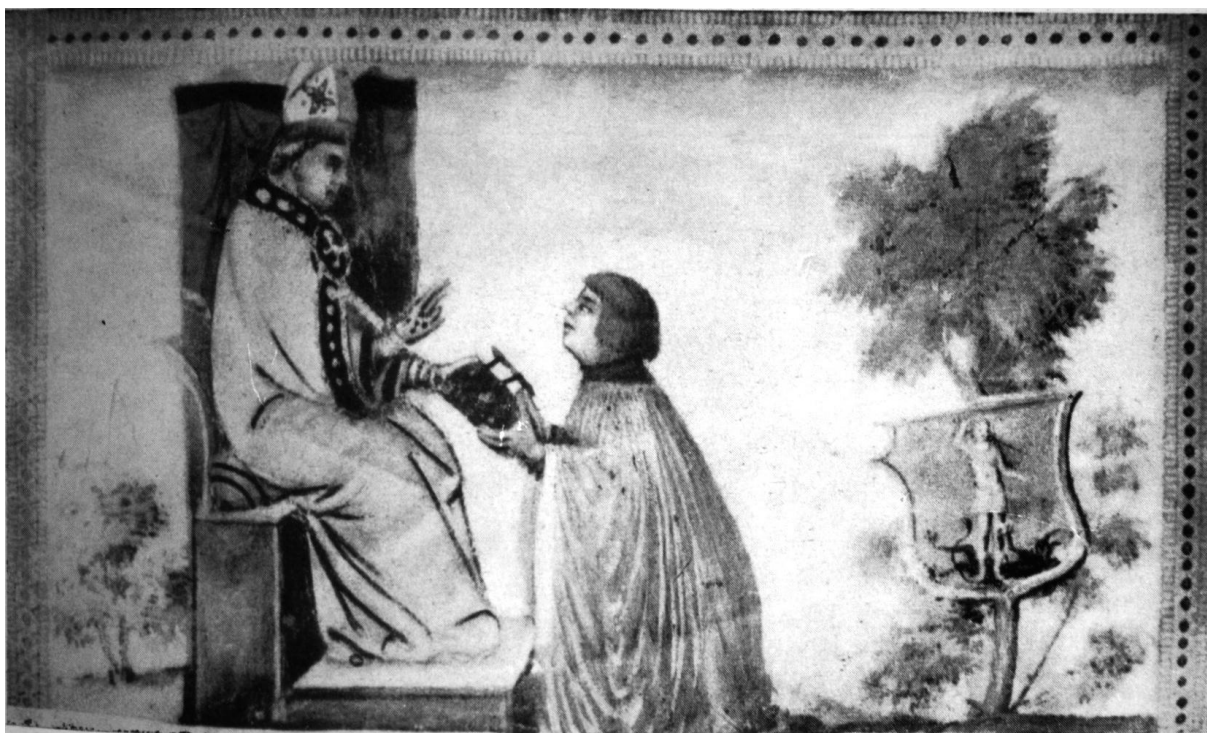
Offer. Offerent regi virgines
prime eius offerent tibi in leticia et
exultatione adducunt in templum
regi domino **M**eritis nostris **Secre.**
Quis precibusque susceptis:
et celestibus nos munda mysterijs:
et intercedente beata dei genitrice
virgine maria clementer exaudi.
Per eundem. **ps.** et
fatio usque ad purificationem.
Quia per incarnati. **Com.** Beata
viscera marie virginis que portaverunt
eterni patris filium. **Comple.**

Hec nos communio domine
purget a crimine: et intercedente
beata dei genitrice virgine maria
celestis remedij faciat esse consortes.
Per eundem **Missa de beata virgine**
tempore paschali **Introitus.** Salve
sancta parens enixa puerpe. **O**ro.

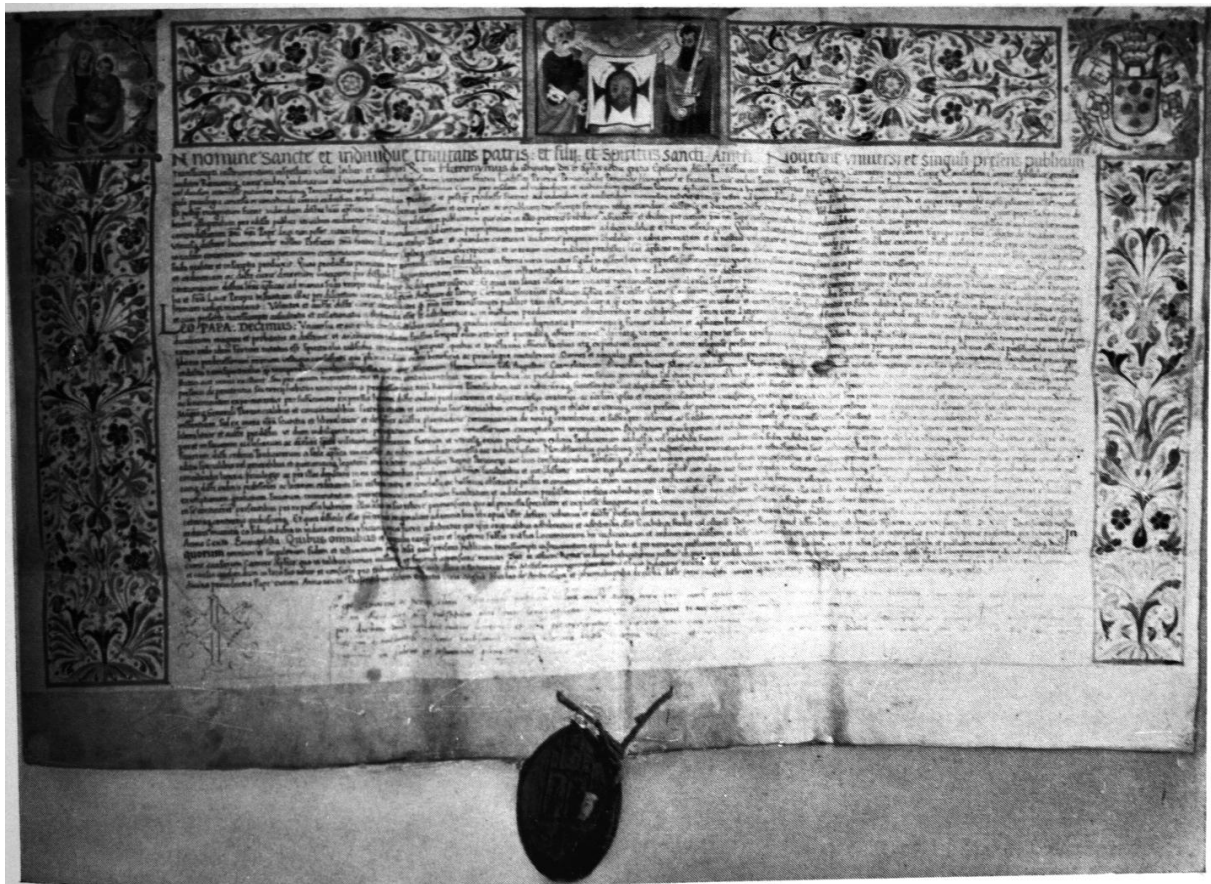

244. Várday Ferenc erdélyi püspök pontificaléja. 1514—1524 között.
Bécs, Nationalbibliothek. Cod. lat. 1799. fol. 5.

245. Részlet Várday Ferenc pontificaléjából.

246. A pápai kúriának Lucas Italicus kolozsvári domonkos prior kérésére kiadott oklevele. 1518. Kolozsvár, Ref. kollégium levéltára.